HÉTKÖZNAPI GYŐZELEM

10. Akikről még beszélni kell

Stark Mihály pedagógus, akinek tucatnyi társadalmi funkciója van

Hiába jó étel a rétes, a végtelenségig nem lehet nyújtani annak a tésztáját sem, mert éppen a jó ételt tesszük vele tönkre! No, meg minden nap rétest enni sem jó, megunja az ember. Ilyen ünnepi rétesfélét akartunk az olvasó asztalára tenni ezzel az írássorozattal, lássák és bizzanak, még jobban bízzanak közös ügyünk sikereiben. És azt is lássák, hogy jó munkával, harccal, kitartó, igaz akarattal, nagyobb lendülettel jobb is, gyorsabb is, könnyebb is az előrehaladás ezen az úton.

Nem írtunk egy sor dologról — közös fejezetet. Egy község élete nyilván gazdagabb, sokrétűbb, néha bizony bonyolultabb is, semhogy néhány folytatásban hű, egészen hű képet lehetne adni róla. De ha már a lényeget akarjuk kiemelni, hozzátartozik valami ehhez a képsorhoz: a falu kulturális élete, szórakozása, a falusi értelmiség helyzete, álláspontja is, véleménye ezekről a dolgokról.

A kultúra hivatott művelői a nevelők, tanárok, tanítók — elsősorban. Ők a legsokoldalúbb emberek, a leginkább a nép között élők, akik ha közvetve is, de minden nap beszélnek az egész faluval, minden nap tanítják az egész falut, ha másként nem, a gyerekeken keresztül. Aztán meg ott van az iskolán kívüli népnevelés, esti iskola, esti előadások, színdarabok, KISZ-szervezetben végzett tevékenységük, úttörőkkel való foglalkozás, könyvtár, és ki győzné még felsorolni!

A község lépeget ebben is. — Vagy inkább bandukolgat! Iskolát ugyan építettek már, amennyi feltétlenül és elengedhetetlenül szükséges, sőt még neonvilágítás is van az iskolában, jól is, peldásan is oktatnak abban a nevelők. Hanem, hanem... van azért egy-két dolog, amiről mégis csak beszélnünk kell!

Tíz nevelő tanít Nemesvámoson. A nevelők közül négyen laknak a községben h a t a n kijárnak, Veszprémből. Fél óra kor eljön az utolsó busz, jönniük kell. Mit lehet addig csinálni? Dolgozatot javítani, előkészülni a holnapi kísérletekhez, szakkört megtartani, úttörőkkel foglalkozni, egyszóval, ami az iskolásgyerekek szempontjából nélkülözhetetlen. De! Ki, mikor, mennyit foglalkozik az ifjúsággal, a felnőttekkel, az e g é s z faluval?

Stark Mihállyal találkozunk össze a nevelői szobában. Ő itt lakik, 1951 óta él a községben. Nem is titkolják sokáig a kérdést, amire kívánesiak vagyunk: mennyi esik rá az iskolánkívüli munkából?

Megdöbbentő és elgondolkoztató adatokat sorol fel: túlórában tanít — tehát többet is kell készülnie! — tanácstag, végrehajtó bizottsági tag is, művelődési otthon igazgató, mozigépész, a népfront titkára, KISZ-szervezet patronáló nevelője, szemináriumvezető ugyanott, tűzoltótestületi elnök, tanít a dolgozók iskolájában, tanul a nevelők részére rendszeresített ideológiai oktatási formák egyikén — s ha jut ideje, férj és két gyerek apja! Tíz-tizenkét olyan feladat, amely közül kettőt ellátni sem megvetendő energia szükséges! Elképesztő!

Nem reális alap nagyon sok szempontból a volt felekezeti iskolákat és azok vezetőit a népi demokrácia iskoláival összehasonlítani. De mégis el kellene valamin gondolkozni: hány iskolaszék és hány Horthy-tanfelügyelőség tűrte volna el, hogy egy községben hat nevelő ne foglalkozzon az ő érdekeinek megfelelően a falu népével, fiatalságával és felnőttekkel?

Mi a következménye annak, ha tíz közül hat nevelő nem vehet részt ezekben a munkákban? Az „ismeretterjesztés" látogatásunkig a következő problémákat oldotta meg:

Alkoholizmus.
Gyermekbetegségek.
Moszkvai nyilatkozat.

Veszprém tőszomszédságában, a megyeszékhelytől egy kőhajításnyira „objektív okok miatt" nem jut ideje a nevelőknek legalább megszervezni egy mezőgazdasági előadássorozatot olyan községben, ahol a termelőszövetkezetnek annyira szüksége lenne rá. Lemorzsolódik a dolgozók iskolája, mert nincs, aki meggyőzze az embereket arról, hogy magadnak tanulsz, te veszed a hasznát. „Nem érzik a szükségességét, sajnos" — mondják mentségül, amikor az okokról érdeklődünk. Dehát kik éreztessék meg éppen ennek a szükségességét elsősorban? Azok, akik nem érzik ennek a szükségességét?

A könyvtárnak 320 beiratkozott olvasója van! Há-rom-száz-húsz! Vajon, csakugyan nem érzik Nemesvámoson a tanulás szükségességét?

Beszéltünk az egyik tehenésszel, akinek több, mint nyolcszáz munkaegysége van. A „Santa Maria"-ról nem is hallott például!

Nem tetemrehívás akar lenni a búcsúzkodásunk. De ezt a kérdést sürgősen, nagyon sürgősen meg kell oldani. Az egyszerűen nem igaz, hogy hat nevelő a nagy lakásépítkezések megkezdése óta nem kapott volna kölcsönt házépítésre, ha csakugyan ki is akarna költözni Vámosra! És az is valószínűtlen, hogy a szövetkezet lelkes emberei nem segítenének társadalmi munkában egy-két nevelői lakást felépíteni! Egy-két nevelőházaspárt biztosan el lehetne a tsz-tagok házánál is helyezni, ha már csakugyan annyira nem lehet Vámoson egy nevelőnek lakást szerezni. Egy szobát legalább, ahol minden második napját ott tölthetné, hogy jusson ideje magasztos hivatását teljesíteni.

Nem volt egyetlen tagja sem a termelőszövetkezetnek, akit ha megkérdeztünk, milyen szakmai tanfolyamra jár, mit tanul, ne azt válaszolta volna:

— Hiszen, ha lenne! De nincs!

Amikor a termelőszövetkezet szerveződött, s a nevelők igen lelkes munkával kapcsolódtak be a társadalmi kezdeményezésbe, tapasztalták, hogy milyen bizalommal és szeretettel fogadták őket. Jobban kitárulkoztak kérdéseikkel, megnyugtatóbb volt sokszor az a tanács, amit a tanító, tanárnéni, vagy bácsi mondott. Ma is ez a helyzet. A vámosiak szeretik, tisztelik nevelőiket, gyermekeik második szüleit, akiknek valóban nagyon sokat köszönhetnek. Úgy véljük, ha még több lenne a köszönnivaló, több lenne a hála és a szeretet is. És ezekből sohasem baj, ha több van az ember tarsolyában!

Szanati Anna
Vágvölgyi László

(Folytatjuk)

Következik:

AMI A SOROZATBÓL KIMARADT

Magyar-szovjet mezőgazdasági nap Veszprémben

(Folytatás az 1. oldalról.)

Javítani kell a mesterséges megtermékenyítés arányát. Lelkiismeretes állatgondozókat, tehenészeket kell az állatok gondozásával megbízni, s megfelelő érdekeltséggel jobb tenyésztési eredményekre ösztönözni. Fontos az is, hogy a háztájiban ellett borjak többsége felnevelődjön, azokat szövetkezeteink megfelelő áron és időben felvásárolják. Ez évben 8500 üsző vemhesülésére van szükség, hogy a szarvasmarha létszám tovább ne csökkenjen. Javítani szükséges a sertéstenyésztés színvonalát is.

Beszéde befejező részében Cserép elvtárs a legközelebbi feladatokról beszélt. Arról, hogy ebben az évben a múlt évhez viszonyítva a termelést, 7,9 százalékkal, a felvásárlást pedig 9,1 százalékkal kell növelni, valamint meg kell tenni a szükséges intézkedéseket a tavaszi mezőgazdasági munkákra való felkészülés ütemének meggyorsítására. A szakemberek és gazdaságvezetők állandóan ellenőrizzék a talajviszonyokat, a gépállomások pedig sürgősen szállítsák ki a kijavított gépeiket a szántásra váró területekre. Gondoskodni kell a trágya minélőbbi kiszállításáról, az őszi vetések apolásáról, a fejtrágyázásról és a vadvizek levezetéséről, hogy a fő tavaszi munkák megkezdése előtt akadaly ne legyen.

Cserép Géza elvtárs beszéde után rövid szünet következett, majd megkezdődött a vita.

P. O. Szoszjedov elvtárs átadta gazdag baromfitenyésztési tapasztalatait

A vitában elsőnek Pavel Oresztovics Szoszjedov elvtárs, az ünnepség szovjet vendége szólalt fel, aki baromfitenyésztési tapasztalatait adta át a résztvevőknek. Szoszjedov elvtárs a Moszkva melletti Gorkij II. szovhozának igazgatója. Ez az üzem egyike a Szovjetunió legrégibb és egyben legnagyobb baromfitenyésztő gazdaságainak. 1924-ben alapították, neve összefonódott a szocialista nagyüzemi baromfitenyésztés megteremtésével. Itt tenyésztették ki a világhírű „orosz fehér" fajtát, amely a leghornnál nagyobb testű és nagyobb tojáshozamú.

A Gorkij II. szovhoznak összesen 2352 hektár földje, ebből 1428 hektár (2427 katasztrális hold) szántóterülete van. Ezen a területen ezer szarvasmarhát és 208 ezer darab baromfit tartanak. Az elmúlt esztendőben a gazdaság 14 millió tojást, 484 tonna húst, és 1418 tonna tejet adott át a népgazdaságnak. Szántóföldjein túlnyomórészt zöldtakarmányokat termelnek, az abrakot vásárolják. *A Szovjetunió Kommunista Pártja a mezőgazdaságfejlesztési irányelveinek szellemében a szovhoz 1953 óa igen nagy méretekben növelte termelését és emelte a termelékenységet.* 1953-ban például még csak 66 ezer baromfit tartottak ugyanekkora területen. Az egyenként 15 ezer tojó befogadására épített ólakat — egymás fölött négy-öt sorban — ketreces tartásra rendezték be, és így most egy épületben 62 ezer tojó van. A növendékállatokat kifutókban tartják.

Az ezer tojásra jutó emberi munkaerő felhasználás néhány évvel ezelőtt még 3,7 nap volt, mostanra egy napra csökkent. A ketrecben tartott tojótyúkokat mesterségesen látják el „D" és „A" vitaminokkal, és rendszeresen kvarcolják. Újabban komoly eredményeket érnek el a bimbós korban levágott zöldtakarmányokból készített szénalisztttel. Az egy tyúkra jutó évi tojáshozam 172 darab. A gazdaság évenként igen komoly tiszta jövedelmet mutat fel.

Megyei küldöttek felszólalásai

Ezután Veszprém megye küldöttei szólaltak fel. *Horváth Ferenc*, az ugodi földművesszövetkezet baromfi- és tojásfelvásárlási eredményeiről, terveiről beszélt. *Özvegy Hujbert Jánosné*, a bakonynánai Törekvés Termelőszövetkezet tagja elmondotta, hogy a múlt gazdasági évben 517 munkaegységet teljesített. Ez megerősítette azt a hitét, hogy a termelőszövetkezetben nemcsak élni, de jól élni is lehet. Az idei gazdasági évben várakozása szerint havi jövedelme eléri a kétezer forintot.

Noé Antal, a mencshelyi Kossuth Termelőszövetkezet tagja köszönetet mondott Szoszjedov elvtársnak az átadott baromfitenyésztési tapasztalatokért, és arról beszélt, milyen következtetéseket vontak le ők a termelőszövetkezetben egy esztendei baromfitenyésztési munka alapján. *Varga Zoltán*, a veszprémi Dózsa Termelőszövetkezet tagja azokról a gondokról beszélt, amelyek hátráltatják termelőszövetkezetük eredményeinek javulását. *Horváth Mihály*, a tapolcai Batsányi Termelőszövetkezet tagja az állati eredetű takarmányok felhasználásához kért tanácsokat. Kérését *Tangl Harald* professzor nyomban teljesítette. *Takács* elvtárs, a veszprémi Vörös Csillag Termelőszövetkezet elnöke ugyancsak termelőszövetkezetük gondjairól szólott.

A vitazáró előadást *dr. Bodogán János* elvtárs, a megyei párt-végrehajtó bizottság tagja, a megyei tanács elnökhelyettese tartotta. Hangsúlyozta, hogy azoknak a termelőszövetkezeti tagoknak, vezetőknek van igazuk, akik azt keresik, hogy hogyan lehet jó eredményeket elérni, hogyan lehet a szocialista mezőgazdaság útján előre haladni, nem pedig azon töprengenek, hogy mit *nem* kell csinálni. Ezután részletesen elemezte annak a ténynek a jelentőségét, hogy hazánkban a mezőgazdaságban is lényegében befejeződött az egyéni gazdaságok átterése a nagyüzemek útjára. Veszprém megyei vonatkozásban elemezte a tennivalókat.

A magyar—szovjet mezőgazdasági nap *Csaba Imre* elvtárs, a Magyar—Szovjet Baráti Társaság megyei szervezete elnökének zárszavával ért véget.

Szerdán délután P. O. Szoszjedov elvtárs látogatást tett a Batsonarácsi Mezőgazdasági Szakiskolában.

Tizenötezer liter tej naponta

Zúgnak a tejszeparátorok a Veszprémi Tejüzem világos csarnokában. A palackozó automata gépek óránként

1500 liter tejet töltenek üvegekbe, hogy reggelre friss tej kerülhessen minden vevő asztalára.

Az üzem udvarán tejszállító teherautók sorakoznak, hozzák az üres üvegeket. Az üzem egyik végében kimosják a visszaszállított üvegeket, hogy ismét tiszta legyen, mire újra belekerül a tej.

Az üzem tavaly épült újjá, hatmillió forint költséggel.

Nemrég szereltek be egy 100 ezer kalóriás kompresszort, s mellette működik egy 40 és egy 25 ezer kalóriás is. Ezek biztosítják meleg időben a tej megfelelő hűtését.

Ez az az üzem, ahol ünnepnap, vagy vasárnap állandóan folyik a munka, ahol nincs megállás, mert a fogyasztók minden nap várják a friss tejet.

Ez az az üzem, ahol nincs „selejt", mert

a beérkező tejet azonnal fel kell dolgozni, még akkor is, ha túlórába kerül, mert a tej romlandó áru,

s ezért nem szabad huzamosabb ideig feldolgozatlanul hagyni.

— Veszprém nem a tejivók városa — tájékoztat bennünket az üzem igazgatója. Veszprémben 3500 liter tejet fogyaszt a lakosság, míg például Szombathelyen a napi 15 ezer liter is elfogy.

— Hogyan vált be a palackozott tej?

— Eleinte nem szívesen fogyasztották, mert megszokták a kimért tejet, de később kezdett elterjedni, mert higiénikusabb. Igaz, hogy a szállítása költségesebb, mert kevesebb fér el egy teherautón, mintha kannákban szállítanánk. Ma már a kiszállított tejnek majdnem fele palackokban kerül árusításra.

Most van a „holtszezon". Ugyanis télen kevesebb tejet fogyaszt a lakosság, illetve a csökkenés nem is annyira a lakosság, mint inkább az üdülő vendégek hiánya miatt van.

Nyáron a Balaton-part fellendíti a tejfogyasztást. Ilyenkor szívesen vásárolják a félliteres, és a két deciliteres hideg kakaót, valamint a joghurtot.

— Felkészült a tejüzem a nyáron várható nagyobb fogyasztásra?

— Az átalakított, korszerűen berendezett üzem jelenleg 25—30 ezer liter tej feldolgozására képes, tehát a mostani fogyasztásnak dupláját is fel tudná dolgozni.

A termelőszövetkezetek fejlődésével rövid időn belül számítani lehet, hogy az üzem teljes kapacitására szükség lesz.

Bent az üzemben egyre telnek az üvegek és a kannák friss tejjel. Ma még „csak" 15 ezer liter naponta, de jövőre vagy azután, ez a mennyiség már biztosan megduplázódik.

Szabó Ferenc